

Docentendag 2023

Verslag van de lezing over de oorlog in Oekraïne

Door Ruslandkenner en programmamaker Jelle Brandt Corstius

Bijna 400 docenten maatschappijleer gingen er goed voor zitten in de Grote Kerk in Den Haag. Een lezing van Ruslandkenner en programmamaker Jelle Brandt Corstius zelf, deed de zaal aandachtig luisteren.

Voordat Brandt Corstius de geschiedenis in dook, werd hem gevraagd wat zijn eigen herinnering is aan de lessen maatschappijleer op zijn middelbare school. Hij kon zich er eigenlijk niet veel van herinneren, maar dat had een reden zei hij met een lach: "Ik zat op een hele rare school. Heb ik eigenlijk wel maatschappijleer gehad?" Vervolgens maakt Brandt Corstius een sprongetje naar het heden en vertelt zélf voor de klas te staan in het basisonderwijs met o.a. het vak burgerschap.

Vijf belangrijke jaartallen

Met een 'goedemorgen dames en heren én alles er tussenin' begint de geschiedenisles over de oorlog in Oekraïne. Want dat de komende tijd deze oorlog nog onderwerp in de klas gaat zijn, is onvermijdelijk. Aan de hand van 5 jaartallen bespreekt Brandt Corstius in ruim een half uur met fragmenten uit zijn reisprogramma's wat de oorzaken zijn dat er oorlog is in Oekraïne. Hieronder slechts een summiere samenvatting van die bepalende jaren.

1941

Vanwege de invasie van nazi-Duitsland in Oekraïne, het toenmalige Sovjet-Unie onder regime van Stalin. De Duitsers werden onthaald als bevrijders. Op dat moment heerste er een enorme hongersnood met 3,5 miljoen doden tot gevolg. Oekraïners zagen op dat moment de Duitsers als de minst slechte van twee kwaden.

1989

Vanwege de val van de Berlijnse muur. In de Sovjet-Unie voerde Gorbatsjov een perestrojka (hervormingspolitiek) en glasnost (openheid) die het land weer op gang moest krijgen en het ineensstorten van het communisme in de Sovjet-Unie moest voorkomen. De val van de muur is voor de Russen een traumatisch moment. Onder Jeltsin volgt een onrustige periode voor Rusland en de Russen. Een periode van stagnatie, corruptie en weinig tot geen vooruitgang op veel gebieden. Wat volgt is een 'verloren generatie'. Poetin werkt op dat moment voor de KGB.

2008

Vanwege de invasie van Rusland in Georgië. De olie was duur, Rusland was economisch hersteld en landen stonden in de rij om zaken te doen met Rusland. Het westen reageert dan ook helemaal niet op de invasie. Economische belangen gaan voor. In 2005 vond de rozenrevolutie plaats in Georgië waarna een democratie werd gesticht. Dit had een voorbode kunnen zijn. Poetin wil geen democratisch land in zijn buurt en zal ervoor zorgen dat een democratie niet succesvol wordt.

2014

Vanwege de Maidan-revolutie en de annexatie van de Krim die erop volgde. In 2013 weigerde de toenmalige president Janoekovytsj een associatieovereenkomst tussen de EU en Oekraïne te ondertekenen, terwijl dat in het Oekraïense parlement met grote meerderheid was aangenomen. De Maidan-revolutie leidde tot het aftreden van Janoekovytsj. In de chaos van die revolutie annexeerde Poetin de Krim. Dit ging zonder geweld. Er was toen nog geen eenheid in de Krim. Echter reageerde het westen nu wel met allerlei sancties, maar hier werd flink mee gesjoemeld.

2022

Het jaar dat Rusland Oekraïne binnenviel.

Brandt Corstius toont een beeld van een oude dame. Ze is vorig jaar overleden in een kelder door uitputting. Hij legt hiermee een verbinding met 1941, ook toen moest deze zelfde dame van Joodse afkomst schuilen, maar deze oorlog heeft ze niet overleefd.

Vooruitblik

Brandt Corstius bespreekt vervolgens wat we kunnen verwachten. Hoe gaat deze oorlog aflopen?

De Ruslandkenner schetst 4 scenario's: 1) er worden kernwapens ingezet. Dit acht hij niet waarschijnlijk; 2) Rusland wint de oorlog. Deze kans is bijna nihil; 3) Oekraïne wint de oorlog. Ook deze kans acht Brandt Corstius niet groot. 4) Er komt een wapenstilstand. Dit is het meest waarschijnlijke scenario. Er volgt een bevroren conflict. Als docent kun je je het beste hierop voorbereiden.

Tot slot

Mensen uit de zaal kregen de ruimte om nog een aantal vragen te stellen aan Brandt Corstius. Het is wel duidelijk dat er nog uren geluisterd en gesproken kan worden over dit onderwerp. En op de lange termijn? Brandt Corstius gelooft in een hoopgevend einde.